

Lectori salutem!

Egy kiváló zoológus elődünk – Soós Lajos kortársa – a taxonómus munkájának eredményességéről folytatott beszélgetés során jegyezte meg, hogy aki az ő csoportjával fog foglalkozni az elkövetkezendő száz évben, az biztosan beleütközik a nevébe és nem fogja elkerülni, hogy idézze munkáit. Soós Lajos munkásságát áttekintve csak annyiban kell bővítenünk ezt a gondolatot, hogy távolról sem csak taxonómiai munkái maradandóak (és nem csak száz évre előre tekintve), hanem az zoológia szinte teljes körét áttekintő tevékenysége.

Az olvasó kezébe kerülő kötet Soós Lajos halálának negyvenedik évfordulójára született. Nem a szokásos kerek, jubileumi évszám, de arra módot ad, hogy megtörténjék munkásságának az az összegezése, amely a szakmát művelő és szerető utódok eminens kötelessége. Soós Lajosban a modern malakológia megteremtőjét tiszteljük, akinek munkássága messze meghaladta az ország szűk kereteit. Kevés hasonló értékű mű született a tudomány-területen, mint „A Kárpát-medence Mollusca-faunája.” Hosszú alkotólete során foglalkozott az ornitológiával, az evolúció elméleti kérdéseinek és összefüggéseinek kutatásával, fejlődéstannal, anatómiai és élettani vizsgálatokkal, paleontológiai kutatással, kidolgozta Magyarország állatföldrajzi felosztását. Kiváló gyűjtő volt, aki mintaszerű rendszerességgel gyűjtött Magyarországon és a környező területeken is, így a Kárpátokban, Horvátországban és Balkánon is. Az európai hírnévre szert-tett gyűjteménye a Természettudományi Múzeum 1956 novemberében, a forradalom napjaiban történt leégése során megsemmisült. Lelki nagyságára vall, hogy ezután, közel a nyolcvanadik életéhez ismét megkezdte a gyűjtőmunkát és lefektette alapjait a Magyar Természettudományi Múzeum Állattára jelenlegi Mollusca-gyűjteményének. A Természettudományi Múzeum munkatársaként, majd az Állattár igazgatójaként, mint muzeológus is maradandó értékeket teremtett. „A négy évtized a Múzeum-körút mentén” című, kéziratban megmaradt naplója a legteljesebb apró részletekre és a jelentős szerepet játszott személyekre is kiterjedő múzeumtörténeti dokumentum a Magyar Nemzeti Múzeum és részlegeinek életéről. Soós Lajos munkásságát áttekintve nem lehet figyelmen kívül hagyni kiváló tudományos ismeretterjesztő tevékenységét. Szerkesztője és részben újra írója volt a nagyhírű, Alfred Brehm által írott, az „Állat és élete” sorozat magyar nyelvű kiadásának. Tanulmányi útjaira is építve írta meg Entz Gézával közösen az „Élet a tengerben” című ismeretterjesztő könyvet. Tudományos népszerűsítő munkáiban a modern faj fogalom, a fejlődéstörténet, a darwinizmus korszerű és mindenkire szóló ismertetése jelenik meg. Az emlékkötet tanári, egyetemi oktatói működését is feleleveníti.

A kezünkben tartott kiadvány egyrészt bepillantást enged Soós Lajos munkásságába, másrészt napjaink kutatási eredményeinek közzétételével az utókor tisztelgése emléke előtt.

Matskási István

